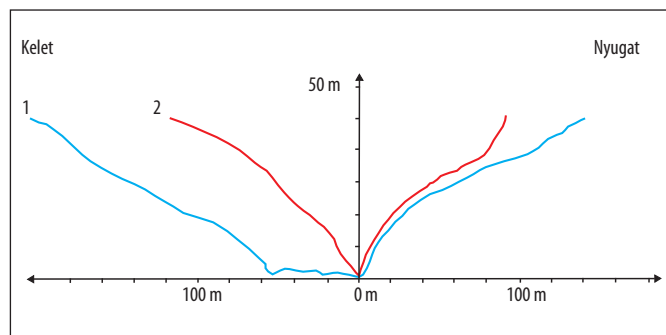

ben ez még csak részlegesen játszódtott le, itt a víz egy része folyamatosan szivárog a völgytalpon át a mélybe. A Remeteréti-völgy egykori jól fejlett nyelősorai pedig, miután a völgy állandó vízhozamát veszítette, dolinasorokká alakultak. Aktív nyelőre csak a Büdöskúti-völgy betorkollása után találunk példát árvizek idején.

4.1.2. A Szuadó- és a Büdöskúti-völgy nyelői

Szuadó-nyelő

A nyelőt a JATE Barlangkutató Csoport (a Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület jogelődje) 1994-ben, a kutatások megkezdésekor aktív állapotban találta. Ekkor a völgytalp szintjéig fel volt töltve a homokkő aprózódásával keletkezett finom üledékkel. A víznyelőt szálkőzetben kialakult ellenesésű lépcső nem jelzi, mely a fiatal voltát mutatja, a víz egy 0,5 m vastag sziklatömb alatt tűnt el a völgyoldalban. A nyelőnél a völgy morfológiája jelentősen megváltozik. A nyelő felett széles völgytalpon meandereznek a patak, míg utána V alakú völgy található. Ennek a változásnak részben kőzettani okai vannak, másrészt a V alakú völgy eróziójában csak a nagy munkaképességű, erősen erodáló hatású árvizek vesznek részt (4-1. ábra).

4-1. ábra – Jellemző völgykeresztmetszetek a Szuadó-völgyben (1: a Szuadó-nyelő felett, 2: a Szuadó-nyelő alatt) (Barta, Tarnai, 1996)

A Szuadó-nyelő kialakulásának helyét egy kőzettani határ, a Viganvári Mészkkő és a Rókahegyi Dolomit Formáció határa determinálta. A nyelő mögött feltárt barlang összhosszúsága meghaladja a 300 m-t, mélysége pedig az 50 m-t. A barlang elejétől kezdve olyan keresztmetszettel rendelkezik, amely a legnagyobb vizek továbbvezetésére is képes.

Gilisztás-nyelő

A Szuadó-nyelőtől 250 m-rel északabbra található a Gilisztás-nyelő, amely idősebb voltát a nyelő utáni kb. 2 méteres ellenesésű lépcső is bizonyítja (4-2. ábra). Kapacitása a Szuadó-barlangét is felülmúlja. A Szuadó-nyelő kialakulása óta lényegében árvízi nyelőként funkcionált, ezért csak annak időszakos eldugulása esetén vált aktívvá. A nyelő mögött több mint 150 m hosszú, 50 m mély barlangot tártunk fel. A barlang rögtön jelentős méretekkel indul. Természetes állapotában szinte bármilyen mennyiségű vizet, ami a völgyben jelentkezik, képes volt elvezetni.

Trió-nyelő

A Szuadó-völgy esésirányban 3. nyelőjének bontását 1998 tavaszán kezdtük. Ez a nyelő a legidősebb korú a völgyben található három közül. Egészen a kutatócsoportunk megjelenéséig inaktív, legfeljebb árvízi nyelő volt.

Akkor vált aktívvá, amikor 1996 tavaszán, a Gilisztás-nyelőnél induló kutatás során a patakot a felsőbb nyelőből ide tereltük. A nyelő a normál vízhozamú patak vizét könnyen elnyeli, csak a nagyobb árvizekkel nem képes megbirkózni. A bontás megkezdésekor a nyelő a teljes feltöltöttség állapotában volt, a vizet a völgytalp keleti oldalán kb. 1 méternyire kilátó szálban álló kőszikla mel-

4-2. ábra – A Gilisztás-nyelő aktív állapotában (a szerző felvétele)

lett nyelte el. A nyelő jelenleg 370 m hosszan van feltárva, mindkét végpontján szűkület zárja el a továbbjutást.

Büdöskúti-völgy nyelői

A Büdöskúti-völgy a legkisebb és legrövidebb völgy a 4 közül. 3 aktív nyelő ismert a völgyben, amelyek közül egy jelenleg ki van iktatva a víznyelésből, mivel mögötte található a Mecsek legmélyebb barlangja, a Spirál-barlang. Fölötte található 100 m-rel a ma is aktív nyelők egyike, majd ettől kb. 60-70 m-re a következő, illetve az első, ha a lefolyó vizek irányából nézzük (Palermo-nyelő). A két nyelő a normál vízhozamot képes elnyelni, de nagy árvizeknél már

továbbfolyás tapasztalható, ami egészen a Remeteréti-völgyig eljuthat, és ott a völgy régi nyelőit aktivizálhatja. Jellemző a természet gyors átalakulására, hogy az első terepbejárásom óta (1997) mára már két új, egymástól 5 m-re lévő nyelőtorok is megnyílt a Büdöskúti-völgy alsó szakaszán a Remeteréti-völgy találkozásától kb. 200 m-re. A nyelők megnyílását (feltételezhetően újranyílását) árvizek okozták.

4.2. Kutatási célok és módszerek

4.2.1. Célkitűzések

A lentebb részletezett vízfestések és vízhozammérések elvégzésével az alábbiakra kerestem a választ:

1. Következtetéseket kívántam levonni a Vízfő mögött húzódó barlangrendszer méreteire, belső szerkezetére, a járatok jellegére vonatkozóan.
2. Tisztázni akartam, milyen a Szuadó-völgy három egymáshoz közel lévő nyelőbarlangjának a futása. Az eddig feltárt szakaszok alapján nem derült ki, hogy egy tipikus X zónával (Jakucs, 1971) van-e dolgunk, és a három barlang pár száz méter után összefut, vagy a barlangok külön-külön futnak a feltételezett főág felé.
3. Bizonyítékot szerettem volna kapni arra vonatkozóan, hogy a Remeteréti-völgygel kapcsolatos feltevéseknek van alapjuk.

4.2.2. Vízfestések és vízhozammérések

A vízjelzési eljárások lényege abban áll, hogy a víznyelőben eltűnő vizet nagy hígításban is könnyen kimutatható anyaggal jelöljük meg, s ezt követően a terület szóba jöhető vízfelbukkanási pontjait folyamatosan figyeljük addig, amíg a jelzett víz